

שסגנון הפניה מוכיח, שלא באתם לבקש את הדבר בתום לב, אלא לנסות את ה' באתם -
האם אכן הוא מסוגל לתת לכם מים. ואם כן, "מה תנסון את ה'?"

בפסוק ג' נראה שהצמא מתגבר: "וַיִּצְמֵא שָׁם הָעָם לַמַּיִם", והעם פונה שוב:

וַיֵּלֶן הָעָם עַל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לָמָּה זֶה הָעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לְהָמִית אֹתֵינוּ וְאֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצִמְאָה

איזו מילה מצינת כאן את צורת הבקשה? – "וילן" – לשון תלונה. שוב, אין כאן בקשה ראויה.
הפעם התלונה אינה רק נקודתית על המחסור העכשווי במים, אלא משהו כולל הרבה יותר
– לשם מה העלית אותנו ממצרים? האם כדי להמית אותנו בצמא?!

אין ספק, שהעם נסער ומתקיף את משה ואינו סתם מבקש. תגובת משה מופיעה בפסוק
ד':

וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה עוֹד מֵעַט וּסְקֵלְנִי

משה הוא זה שמתפלל אל ה' – צעקה היא לשון תפילה. והוא מביע את חששו מזעם העם
– "עוד מעט וסקלוני".

שוב, למרות הסגנון הלא ראוי של העם, הקב"ה בא לעזרתם, וכמובן לעזרת משה:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אִתָּךְ מִזְקָנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטָּף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר

קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ

מדוע לעבור לפני העם? – ניתן להסביר, שזה כדי שהעם יראה שמשה הולך לעזור להם
ולחפש עבורם מים. כך מפרש הספורנו: "ותכל תלונותם בראותם שאתה משתדל להמציא
צרכם". וניתן להסביר כרש"י: "ונראה אם יסקלוך. למה הוצאת לעז על בני?" – ה' מותח
כאן ביקורת על משה, שהפריז בהערכת הזעם של העם והיה חסר סבלנות כלפיהם.

מדוע נצטוו משה לקחת אתו את זקני ישראל? – ניתן להביא את הסברו של רש"י,
האומר שחשוב שהזקנים יהיו עדים לנס, כדי לחזק בעיניהם את האמונה בה' ובמשה, שלא
יאמרו שאולי היו שם מים קודם לכן ואין כאן שום נס: "לעדות שיראו שעל ידך המים יוצאים
מן הצור, ולא יאמרו מעיינות היו שם מימי קדם".

לשם מה לקחת את המטה? – מטה זה משמש לניסים, וגם הפעם משה (כנציג ה', כמובן)
עומד לבצע אתו נס.

מהו הנס?

הַנְּבִי עֹמֵד לִפְנֵיךָ שָׁם עַל הַצּוֹר בְּחָרֵב וְהִפִּיתָ בַּצּוֹר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה

לְעֵינֵי זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל

למורה: רוב התלמידים מכירים את הסיפור בחומש במדבר, שבו משה הכה על הסלע במקום לדבר אליו, ולכן נענש שלא להיכנס לארץ ישראל. חשוב להדגיש, שכאן הסיפור הוא אחר – כאן משה מצוה להכות בסלע! והוא מכה בו ויוצאים מים.

האירוע הותיר רושם עז, עד שהמקום קיבל שם על שם האירוע. ניתן לכתוב על הלוח את הפסוק בשתי שורות:

וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמִרִיבָה – קריאת השם

עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתֵּם אֶת ה' – ההסבר לשם

ולהזמין תלמידים לצבוע בצבע זהה מילה מהשורה הראשונה ומילה מהשורה השנייה שהן מאותו שורש:

וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמִרִיבָה

עַל **רִיב** בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל **נִסְתֵּם** אֶת ה'

השם מנציח את המריבה ואת העובדה שבנ"י ניסו את ה'.

הצעות להמחשה:

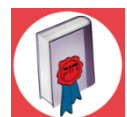
- ניתן להציג עם התלמידים את האירוע: משה, מתלוננים, זקנים. המתלוננים יראו את זעמם כלפי משה, הזקנים ילכו עם משה ויראו את התפעלותם מהנס, ויבואו ויספרו לשאר העם שאכן קרה כאן נס גדול.

מסרים והפנמה:

- ה' דואג לעם לכל מחסורם, ונענה להם, גם כאשר הם פונים בצורה לא ראויה.
- תהליך החינוך של העם במדבר הוא ארוך ומורכב.

סיכום:

המסע במדבר מזמן לבנ"י שוב ושוב ניסיונות. הניסיונות מלמדים אותם להכיר את ה' ולהאמין בו. ברפידים תהו בנ"י: **"הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין"**, וה' הוכיח להם שהוא בקרבם ודואג לכל צורכיהם.

בהמשך הפרק, יראה ה' לעם ישראל מה קורה אם הוא עוזב אותם רק לרגע קט. (כך מסביר

רש"י את סמיכות הפרשיות עם מלחמת עמלק. ניתן ללמד את המשל שמביא רש"י, בסיום שיעור זה או בתחילת השיעור הבא.)

הרחבות:

- ניתן ללמד את השיר "ומשה הכה על סלע"

<https://www.youtube.com/watch?v=kf8lobFocmq>